

шості українських компаній демонструє, що мало хто може розшифрувати цю абрєвіатуру, незначна кількість топ-менеджерів знає про цілі сталого розвитку, і лише одиниці розуміють, що це означає на практиці. Пояснення у всіх одне – не на часі, вистачає інших проблем, немає мотивації тощо. Проте, якщо 5–10 років тому відповідальність бізнесу була «родзинкою», «приємним бонусом», а тема sustainable була відомою лише вузькому колу експертів, то тепер це необхідна умова, якщо компанія хоче виживати, конкурувати з іншими, ще й отримувати прибуток. Виробництво продукції, кількість застосування пластику, екологічний слід, умови праці робітників – стали пріоритетами в європейському бізнесі. У квітні 2024 року комісія ЄС узгодила кліматичний закон, що означає, що бізнес за один крок від перетворення кліматичних цілей на юридичні зобов'язання.

Отже, ступінь імплементації ESG національним бізнесом прямо залежить від глобальних тенденцій розвитку ринку відповідального інвестування, а також від викликів поточного періоду, зокрема активної фази повномасштабної російсько-української війни. Все це вимагає від українських компаній пошуку та впровадження ефективних ESG-стратегій, здатних забезпечити екологічну безпеку, управлінську доброчесність і соціальну стабільність як ключових критеріїв оцінки бізнесу. Зростання інтересу інвесторів, клієнтів, партнерів у впровадженні ESG-принципів компаніями актуалізує значущість цього підходу в контексті розбудови інвестиційного клімату держави, особливо в повоєнний період, коли нашій країні треба буде продемонструвати саме європейський цивілізований підхід у веденні бізнесу, свідомість щодо екологічної політики, підтримки «зеленого курсу» у розвитку економіки, дотримання кращих європейських практик щодо управління корпораціями.

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ, ЗНИЩЕНЕ МАЙНО: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Іщук Є. М.^{1*}, Іщук Н. Ю.²

¹ГО «Всеукраїнська асоціація центрів надання адміністративних послуг»,
Київ (Україна),

²Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)

*e-mail: e_ischuk@ukr.net

Станом на кінець травня 2023 року сума прямих збитків, завданих житловому фонду України внаслідок повномасштабної війни, становить понад \$54 млрд. Це більше третини від загальних прямих збитків інфраструктури та активів України за даними, що обраховані командою KSE Institute (аналітичний підрозділ Київської школи економіки) в межах проєкту «Росія заплатить».

Сумарна кількість пошкоджених об'єктів житлового фонду станом на червень 2023 року становить понад 163 тисячі. Загальна площа пошкоджених або

зруйнованих об'єктів – 87 мільйонів м², що становить 8,6 % від загальної площі житлового фонду України [1].

Аби забезпечити власникам такого житла можливість отримати бодай якусь компенсацію, Урядом прийнято низку рішень, Верховною Радою України на законодавчому рівні забезпечено українцям можливість реалізації права на отримання компенсації.

22 травня 2023 року набув чинності прийнятий Верховною Радою України 23.02.2023 Закон № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» [2]. 30 травня 2023 року Уряд України постановою № 600 затвердив порядок реалізації цього закону та механізм визначення розміру компенсації [3].

Від початку повномасштабної агресії українці подали понад 350 тисяч заявок про зруйноване чи пошкоджене житло через застосунок Дія. У 2023 році Уряд почав реалізацію комплексної програми відбудови житла під назвою «Відновлення». Ця програма має три складники. Перший – це виділення цільових коштів для ремонту пошкодженого майна (до 500 тисяч гривень), яка вже працює. У 2024 році повноцінно розгорнуто другий та третій складники «Відновлення», а саме видачу житлових сертифікатів, завдяки яким власники зруйнованого житла можуть придбати нову оселю, та запуск компенсації громадянам, які зробили ремонти у пошкодженому житлі власним коштом [4].

Водночас сотні тисяч українців, які втратили своє житло внаслідок агресивної війни проти України та змушені були покинути свої міста та села, наразі не можуть реалізувати своє право на отримання компенсації за зруйноване майно, власниками якого вони є, та позбавлені можливостей вирішити свої житлові питання у громадах, до яких вимушено переселились.

Однією з причин цього є умови надання такої компенсації, які визначені законом, а саме необхідність обстеження такого об'єкта відповідною Комісією, тому потрібен доступ до такого об'єкта. Саме тому ті об'єкти, які перебувають на тимчасово окупованій території або території, де ведуться активні бойові дії, об'єктивно не можуть бути обстежені з метою визначення факту та розміру руйнувань, а також визначення розміру такої компенсації.

Задля вирішення цієї проблеми Уряд постановою від 27.10.2023 № 1185 запровадив експериментальний проєкт щодо проведення обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, зокрема із застосуванням інформаційних продуктів дистанційного зондування поверхні Землі [5]. Але оскільки це

лише експеримент, то він стосується лише одного населеного пункту – міста Мелітополь, яке наразі перебуває в окупації.

Як зазначає БІЗНЕС.ЦЕНЗОР: «Експериментальний проєкт із обстеження знищеного майна в Мелітополі із застосуванням дистанційного зондування Землі буде продовжено... Даний механізм обстеження буде поширено на інші населені пункти» [6]. Однак до сьогодні додаткових рішень щодо поширення механізму обстеження зруйнованих об'єктів за допомогою інформаційних продуктів дистанційного зондування поверхні Землі на решту населених пунктів, що перебувають на тимчасово окупованих територіях, або у зоні активних бойових дій, на прикладі успішного кейсу із містом Мелітополь, Урядом не прийнято.

До того ж механізм обстеження об'єктів нерухомого майна, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 27.10.2023 № 1185, передбачає фінансування відповідних заходів за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги в рамках програм допомоги і грантів ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, а також інших джерел, не заборонених законодавством (п. 5 Порядку № 1185), та не передбачає бюджетного фінансування, що ставить його реалізацію в залежність від наявності коштів.

Повертаючись до дослідження, яке проводив KSE Institute (аналітичний підрозділ Київської школи економіки) в межах проєкту «Росія заплатить», об'єктивним є те, що, до прикладу, міста Бахмут і Мар'їнка майже не мають непошкоджених будівель, вони зруйновані вщент. І навіть якщо на території цих населених пунктів залишилися кілька об'єктів нерухомого майна, які з технічного погляду можливо відновити шляхом капітального ремонту, таке відновлення не є економічно доцільним, оскільки в цих населених пунктах повністю зруйнована інфраструктура, необхідна для функціонування об'єкта нерухомості як житла. І таких населених пунктів на територіях, де проходили активні бойові дії, або які окуповані, велика кількість, і власники житлових будинків, квартир у таких населених пунктах, які змушені були виїхати звідти, також мають право на отримання відповідної компенсації вже сьогодні.

Тому, на наш погляд, Уряду варто переглянути механізм виплати компенсації за зруйноване житло та визначення розміру такої компенсації в частині визначення переліку населених пунктів, об'єкти нерухомого майна у яких під час вирішення питання про виплату компенсації не потребують обстеження комісією, а також визначити механізм встановлення розміру компенсації для таких об'єктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Понад \$54 млрд – збитки житлового фонду України внаслідок повномасштабної війни на кінець травня 2023 року. URL: <http://surl.li/dseg1h>

2. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного

внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України. Закон України від 23.02.2023 року № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text>

3. Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2023 № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2023-%D0%BF#Text>

4. Відбудова зруйнованого майна. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/priorytety-uriadu/vidbudova-zruinovanoho>

5. Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, зокрема із застосуванням інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі. Постанова кабінету Міністрів України від 27.10.2023 року № 1185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2023-%D0%BF#Text>

6. Дистанційне обстеження: Експеримент із виплатами за знищене житло в Мелітополі продовжать. 31.01.2024. URL: https://biz.censor.net/news/3470889/dystantsiyine_obstejennya_eksperyment_iz_vyplatamy_za_znyschene_jytlo_v_melitopoli_prodovjat

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСІВ У ПРИСКОРЕННІ ВІДНОВЛЕННЯ

Калаченкова К. О.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: k.kalachenkova@donnu.edu.ua

У повоєнні часи для України ключовим завданням є забезпечення швидкої та ефективної реалізації відновлювальних проєктів як на національному, так і на місцевому рівнях. Державні електронні сервіси, як-от платформа «Дія», ProZorro, Єдиний державний портал адміністративних послуг, OpenDataBot, Електронний суд (eCourt), E-data тощо, відіграють вирішальну роль у прискоренні цього процесу, оскільки надають можливість громадянам і суб'єктам господарювання взаємодіяти з органами влади дистанційно, прозоро та ефективно. Ці сервіси забезпечують оперативний доступ до публічних послуг, координацію фінансової та матеріальної допомоги, а також полегшують контроль за використанням бюджетних та міжнародних ресурсів. Разом вони утворюють комплексну цифрову (digital) інфраструктуру, яка сприяє прозорості, ефективності та правовій підзвітності процесів відновлення в Україні. В умовах необхідності швидкого відновлення державна цифрова (digital) інфраструктура стає критично важливим елементом для побудови економіки і забезпечення суспільних потреб.

Правове забезпечення функціонування державних електронних сервісів в Україні ґрунтується на низці нормативно-правових актів, які регулюють їх діяльність, а саме: Закони України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [1], «Про публічні електронні реєстри» [2], Про основні засади забезпечення кібербезпеки України [3] тощо; GDPR (Загальний регламент про захист даних) [4] в частині захисту персональних даних; міжнародні стандарти кібербезпеки та захисту інформації, які Україна поступово імплементує в межах євроінтегра-